

სახელმძღვანელო და სტანდარტი
მწვანე მცენარეების დაცვის,
მოვლისა და აღდგენის წესები

შესავალი

ტერმინთა განმარტება

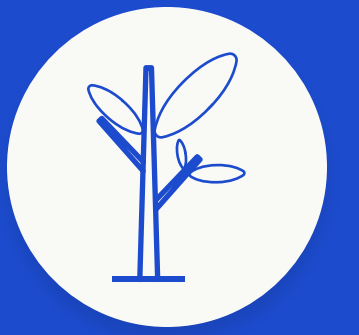
მწვანე ნარგავების გადარგვა

მწვანე ნარგავების მოვლა და აღდგენა

კერძო საკუთრებაში არსებული მწვანე ნარგავები

მწვანე ნარგავების ხარისხობრივი შეფასება და აღრიცხვა

შესავალი

მწვანე მცენარეების სათანადო მოვლა, დაცვა და აღდგენა უმნიშვნელოვანესია ეკოლოგიური ბალანსის შენარჩუნებისთვის, საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფისთვის და მუნიციპალიტეტის პასუხისმგებლობის ეფექტურად გასაზრდელად. ქალაქების გამწვანება არა მხოლოდ გარემოს დაცვის საკითხია, არამედ აუცილებელი პირობაა სუფთა ჰაერის, კომფორტული საცხოვრებელი გარემოსა და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებისთვის.

ამ პრეზენტაციაში განვიხილავთ, თუ როგორ რეგულირდება მწვანე მცენარეების მოჭრისა და გადარგვის სამართლებრივი პროცესი, რა გავლენას ახდენს იგი ეკოლოგიურ ბალანსზე და როგორ უზრუნველყოფს კანონი გარემოსდაცვითი ნორმების დაცვას. სწორად დაგეგმილი და რეგულირებული გამწვანების პოლიტიკა ხელს უწყობს მდგრადი და უსაფრთხო ურბანული გარემოს ფორმირებას, რაც სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია როგორც ადამიანებისთვის, ისე ბუნებისთვის.

ტერმინთა განმარტება

მწვანე მცენარეები

მოიცავს
მერქნიან (ხეებს,
ბუჩქებს) და
არამერქნიან
მცენარეებს

აღდგენა

ღონისძიებები
დეგრადირებ
ული მწვანე
ტერიტორიების
შენარჩუნების ან
აღდგენის
მიზნით.

გაშენება

ტერიტორიების
გამწვანება,
რომლებსაც
ადრე აკლდათ
მნიშვნელოვანი
მცენარეულობა.

გადარგვა

ჯანსაღი ხის ან
ბუჩქის
გადატანა ახალ
ადგილას, ჭრის
თავიდან
აცვილების
მიზნით

**ნებართვები და
უფლებამოსილი
ორგანოები**

დეტალები თუ,
რომელი
მუნიციპალური ან
სახელმწიფო
დეპარტამენტი
გასცემს ნებართვას
ჭრის, გადარგვის ან
ტექნიკური
სამუშაოებისთვის.

მწვანე ნარგავების გადარგვა

ფარგლები და სამართლებრივი ჩარჩო

სად ვრცელდება ეს წესები

- მუნიციპალური ტერიტორიები, სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ქონება და კერძო საკუთრება მუნიციპალურ საზღვრებში.
- გამონაკლისები: წითელი ნუსხის სახეობებს ცალკე კანონმდებლობას ექვემდებარება.

შესაბამისი კანონმდებლობა

- მითითებები ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსზე და მუნიციპალიტეტის დადგენილებებზე აღსასრულებლად.

ლანდშაფტის ვიზუალური წარმოდგენა, რომელიც ასახავს დოკუმენტის ფარგლებს და სამართლებრივ ჩარჩოს.

რატომ EAS?

ევროპული მეზღუდობის სტანდარტები (EAS) ადგენს მკაცრ, მეცნიერულ მითითებებს ხეების მოვლის, გასხვლის, შეფასების და დაცვის შესახებ..

ძირითადი წყაროები

- EAS 01:2025 – ხეების გასხვლა: საუკეთესო პრაქტიკა ჭრის მეთოდებისა და დროისთვის.
- EAS 02:2022 – ხეების დარგვა: ოპტიმალური პროცედურები ხარისხიანი ხის ბიომასის არჩევისთვის, დარგვის პროცედურისა და დარგვის შემდგომი მოვლისთვის
- EAS 04:2025 – ხეების შეფასება: ხის სიჯანსაღის, სტაბილურობისა და საერთო მდგომარეობის შეფასების პროცედურები.
- EAS 06:2025 – ხეების დაცვა: ინსტრუქციები ხეების დასაცავად მშენებლობისა და სხვა დამრღვევი საქმიანობების დროს.

შესაბამისობის უპირატესობები

- გაძლიერებული საზოგადოებრივი უსაფრთხოება, შემცირებული პასუხისმგებლობა და უფრო ჯანსაღი ურბანული ტყის ეკოსისტემები.
- შესაბამისობა აღიარებულ ევროპულ საუკეთესო პრაქტიკასთან.

მწკანე მცენარეების დარგვა

როდის და რატომ უნდა გადაირგოს

- გადარგვა უპირატესობას ანიჭებს ჭრას, განსაკუთრებით ჯანსაღი ხეებისთვის.

გადარგვის კრიტერიუმები:

- ჯანმრთელობა, დიამეტრი (მაგ., >25 სმ მიუთითებს მსხვილი ტანის ხეებს, რომლებსაც სპეციალური აღჭურვილობა ესაჭიროებათ) და ადგილობრივი პირობები.
- მიზანშეწონილი არ არის დაავადებული, ძველი ან სტრუქტურულად დაზიანებული...

ნებართვები და მოვლა

- ნებისმიერი ხის გადატანამდე საჭიროა ნებართვა.
- ჩვეულებრივ მოქმედებს 1 წელი, გადარჩენის უზრუნველსაყოფად 3 წლიანი მოვლის ვალდებულებით.

ზრდასრული ხე ურბანულ გარემოში, რომელიც მზად არის გადასარგავად

მომწიფებული ცხენისნაბლას (*Aesculus hippocastanum*) გადარგვა, 2017, ლიბერეკი

მომწიფებული ხეების დარგვა, 2023 წელი, ბრატისლავა

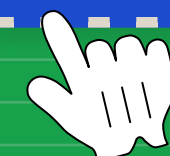

მომწიფებული ხეების დარგვა, 2023 წელი, ბრატისლავა.

მწვანე ნარგავების მოვლა და აღდგენა

რუტინული მოვლა

მასხვლა,
მავნებლების/
დაავადებათა
კონტროლი
(ბიოლოგიური ან
ქიმიური),
ხანძარსაწინააღმდეგ
ეგო ღონისძიებები.

მოვლითი ჭრის სახეები

- **მსუბუქი ჭრა** – მცირე ტოტების ან არასასურველი სახეობების მოცილება გადატვირთულობის შესამცირებლად.
- **გასუფთავება** – არასასურველი ხეების მოცილება შერეულ ჭიშებში, რათა სასურველი სახეობები აყვავდნენ.
- **კარბიურირება / შუალედური ჭრა** – ცუდად ჩამოყალიბებული ან დაზიანებული ნიმუშების მოცილება, განსაკუთრებით ~60 წლამდე კორომებში.
- **ჯვარედინი ჭრა** – ~60 წელზე უფროსი კორომებისთვის; ამოიღეთ გადაბურდული ან მავნებლებით დაავადებული ხეები.
- **სანიტარული ჭრა** – დაავადებული, მომაკვდავი ან გატეხილი ნაწილების ამოღება საფრთხისა და პათოგენის გავრცელების თავიდან ასაცილებლად.

ხეების კორომებში მოვლა-აღდგენითი ღონისძიებების განხორციელების
საილუსტრაციო სურათი.

შეიმუშავეთ პროექტი ან
საიტის გვერდი, მათ შორის
სახეობების შერჩევა,
დარგვის განლაგება და
გრძელვადიანი მოვლა

**დაგეგმვა,
აღდგენა და
გამწვანება**

მიზნად დაისახეთ
აღვილობრივ ან კარგად
ადაპტირებულ სახეობები,
რომლებიც შეესაბამება
აღვილობრივ
ბიომრავალფეროვნების
მიზნებს.

საკომპენსაციო დარგვა

სავალდებულოა თუ
ჯანსაღი ხეების
მაღლება ხდევს (კერძო
ან საჯარო მიწაზე).

როგორც წესი,
საჭიროებს ნერგების
მინიმუმ იგივე
რაოდენობის დარგვას,
ხშირად განსაზღვრული
მინიმალური
სიმაღლით
(მაგ., 3,0–3,5 მ).

უნდა მოუაროს ახლად
დარგულ ხეებს
მინიმუმ 3 წლის
განმავლობაში.

ხეების მარაგი რომლებიც მზადაა დარგვისთვის, 2024 წელი, ვენა.

ახლად დარგული დიდი ხეები. 2023 წელი, ლოუნი

თემის ხეების დარგვის პროგრამა ArboHelp, 2023, ჰოდონინი

სპეციალური ჭრა

განმარტება და მიზანი

სრულდება გადაუდებელი ან ფართომასშტაბიანი საჭიროებებისთვის (მაგ., ინფრასტრუქტურული პროექტები, საზოგადოებრივი უსაფრთხოება, ხანძრის გაჩენა, დაავადების გავრცელების კონტროლი).

ნებართვის განაცხადი

საჭიროებს ტერიტორიის გეგმებს, დასაბუთებას, ექსპერტის მებაღის ან მეტყევის შეფასებებს და დეტალურ ახსნას, თუ რატომ არის საჭირო ჭრა სხვა ალტერნატივებთან შედარებით.

ხე-ტყის რესურსების მართვა

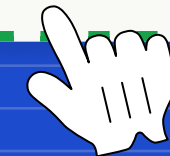
- სპეციალური ჭრის შედეგად მიღებული ყველა ხე ჩვეულებრივ მუნიციპალური ხელისუფლების დაქვემდებარებაშია.
- შეიძლება განაწილდეს სოციალური კეთილდღეობისთვის (მაგ., დაუცველ მოსახლეობაზე) ან შენახულ იქნას მომავალი გამოყენებისთვის.

დიდი მასშტაბის ხეების ამორღება მბეჭდავი ქერქიჭამიას შემოსევის გამო. 2023, სუმავა

კერძო საკუთრებაში არსებული მწვანე ნარგავები

ნებართვის მოთხოვნები

- კერძო მესაკუთრეებს, როგორც წესი, სჭირდებათ ნებართვა გარკვეული ზომის ან კონკრეტულ კატეგორიებში ხეების მოჭრის ან გადარგვისთვის.
- ზოგიერთი გამონაკლისი ხილოვანი სახეობებისთვის გარკვეული დიამეტრის ქვეშ.

საკომპენსაციო დარგვა

- აღდგენის ღირებულება ან ეკვივალენტური დარგვა შეიძლება იყოს სავალდებულო, ადგილობრივ გამწვანების სტრატეგიებთან შესაბამისობაში.

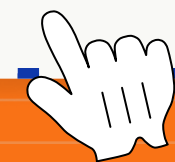
- თუ ჯანსაღი ხეების ამოღება ხდება, მფლობელს შეიძლება მოეთხოვოს მათი ჩანაცვლება ან წვლილის შეიტანა მუნიციპალური დარგვის სქემაში

კერძო საკუთრების ხის მართვის საილუსტრაციო სურათი.

მწვანე ნარგავების ხარისხობრივი შეფასება და აღრიცხვა

ავტორიზებული ექსპერტები:

- უნდა აკმაყოფილებდეს განათლებისა და გამოცდილების განსაზღვრულ სტანდარტებს.
- რეგისტრირებული უნდა იყოს მუნიციპალურ მონაცემთა ბაზაში.

შეფასების კრიტერიუმები

- ხის დიამეტრი, სიმაღლე, ჯანმრთელობა, მდებარეობა და ფესვების შესაძლო კონფლიქტი (EAS 04:2025-ის მიხედვით).
- როგორც წესი, საჭიროა ფოტო მტკიცებულება და ტოპოგრაფიული გეგმები.
- ზოგიერთ შემთხვევაში, ლაბორატორიული ტესტები ადასტურებს დაავადების ან მავნებლების არსებობას.

დოკუმენტაცია:

- საექსპერტო დასკვნა უნდა წარედგინოს გარკვეული ნებართვების მისაღებად განაცხადის გაკეთებამდე.
- უნდა შეიცავდეს მკაფიო რეკომენდაციებს: შესაძლებელია თუ არა ხის შენარჩუნება, საჭიროებს გასხვლას თუ უნდა მოიჭრას.

- **ხეების ყოვლისმომცველი მონაცემთა ბაზა:** 2 მილიონზე მეტი ხე და 20000 ხის კაბელებით/სამაგრებით ფიქსაციის ჩანაწერი, რაც უზრუნველყოფს ურბანული ხეების ფართო გაგებას.
- **მორგებულია ყველა მომხმარებლისთვის:** შექმნილია საზოგადოებრივი მომხმარებლებისთვის, ხეების მფლობელებისთვის და პროფესიონალი მებაღეებისთვის სპეციალიზებული ხელსაწყოებით.
- **ხეების მოვლა განვითარებული ხელსაწყოებით:** ხელს უწყობს ხეების დეტალურ ინვენტარიზაციას, მოვლა-პატრონობის დაგეგმვას და ხეების კაბელებით დამაგრების მართვას.
- **პროფესიონალური მებაღეების ქსელი:** გაკავშირებით 650-ზე მეტ რეგისტრირებულ მებაღე კომპანიასთან თქვენს მხარეში.
- **მობილური აპლიკაციის ინტეგრაცია:** გამოიყენეთ სპეციალური Android აპი ადგილზე ეფექტური ხის შეფასებისა და მონაცემთა შეგროვებისთვის.
- **საზოგადოების გაძლიერება:** ხელს უწყობს ხეების მონიტორინგს და მართვას ადგილობრივ დონეზე, ხელს უწყობს უფრო ჯანსაღი ურბანული მწვანე სივრცეების არსებობას.

A website with information about trees
in your neighborhood

PUBLIC

Information about condition of trees in cities
and along roads

Locate arborist companies in your area

TREE OWNERS

Publication of **tree inventories**

Tools for **planning of tree care**

Inventory of **cable bracings**

Locate arborist companies in your area

More information...

ARBORIST

Inventory of **installed cable bracings**

Overview of necessary cable bracing
inspections and replacements

More information...

Register as a User

Sign up as a Partner

Sign up as an arborist

Zoom in on the map Data browser

Zlín, Czechia

[Summary](#)
[Tree](#)
[Work item](#)
[Associated organisms](#)
[User notes](#)
[User fields](#)
[Detailed assessment](#)
[Maintenance](#)
[Ecobenefits](#)
[Contact](#)

Project: **Zlín** > Group areas: **Zlín** > Site: **Sad Komenského**

Number in site: 115

Species: Quercus rubra (Red Oak).

ID Number (RFID): 743048

Trunk diameter: 121 cm

Height: 26.0 m

physical age: veteran tree

Longevity: long perspective

Technology: tree stabilization

Inspected on: 2023/3/3

Detailed assessment count: 3

Number of associated organisms: 5

Collections: [tahovsky_Zlin](#)

Note: Infekce báze kmene. Podezření na infekci kořenů. Odstranit jmelí/ochmet. Infekce větví. Odborné ošetření (dodavatel): 2023, 2024. AT: 2018, 2021.

Data browser

Agenda kácení

My data

Recorded objects which belong to me or which have been shared with me.

- Projects
- Cable bracings
- Detailed assessment
- Associated organisms
- appraisal
- Plantings
- Completed plantings
- Campaigns
- All associated organisms
- All varieties

სამუშაო მაგალითი

[Check Trees](#) |
 [About](#) |
 [Arborist](#) |
 [Map](#)

MY DATA

TREATMENT PLAN
[Recommended tree treatments](#)
[Recommended site inspections](#)
[Recommended detailed assessments to repeat](#)
[Recommended actions for cable bracings](#)
[Expired treatments](#)
[Unexecuted treatments](#)
[Pravidelná údržba](#)
[Cost monitoring](#)

ACTIVITY OVERVIEW

 AGENDA KÁCENÍ

 DATA COLLECTION APP

 TOOLS

 USER ACCOUNT

 PARTNER/ARBORIST

Detailed assessment

U U U

Brno - nemocnice u sv. Anny

The table contains overview of treatments that have been recommended in a survey project.

TREATMENT KIND	URGENT	HIGH PRIORITY	OTHER
Felling	0	27 (listing)	42 (listing)
Reductions	0	42 (listing)	104 (listing)
Training cuts	0	12 (listing)	34 (listing)
Installation of cable bracings	0	2 (listing)	5 (listing)
Detailed assessment	0	0	1 (listing)

[Download as XLS](#)
[Print version](#)
[Add to list](#)
[Close](#)

Recommended tree treatments: installations of cable bracings, high priority

Total estimated price: **2.400.00 Kč**

Site **Nemocnice sv. Anna** (Project Brno - nemocnice u sv. Anny, Group areas Areály)

NUMBER	SPECIES	TECHNOLOGY	PRIORITY	ANOTHER VALUES	PRICE	
#18	Tilia platyphyllos Large-leaved Lime	S-VK - Trees - climbing inspection of installed cabling/bracing system	Hi priority treatment	circumference: 182	1.200.00 Kč	detail map
#43	Tilia platyphyllos Large-leaved Lime	S-VK - Trees - climbing inspection of installed cabling/bracing system	Hi priority treatment	circumference: 236	1.200.00 Kč	detail map

Total estimated price per site: **2.400.00 Kč**

Total estimated price: **2.400.00 Kč**

[Download as XLS](#)
[Add to list](#)
[Close](#)

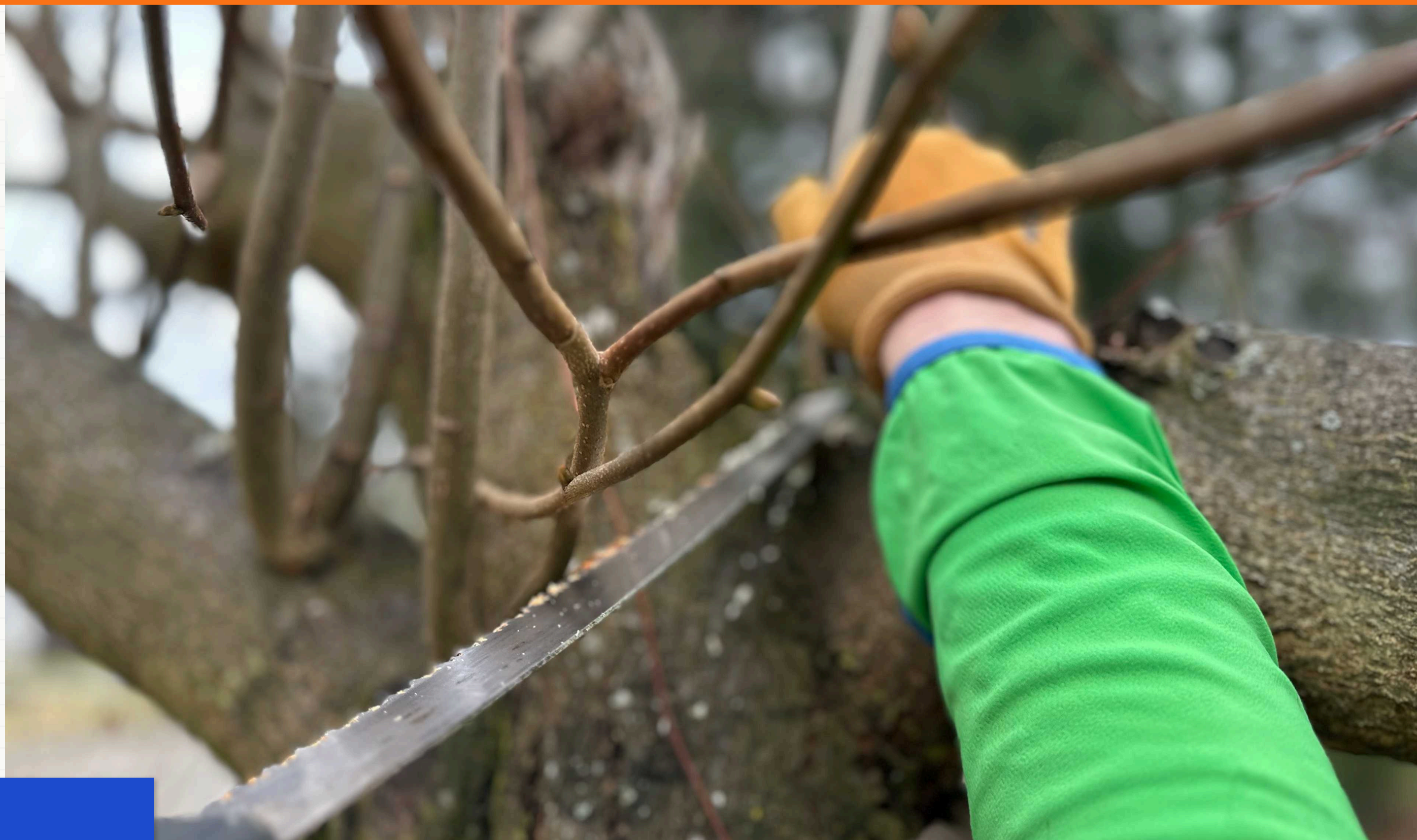
**ტექნიკური
სტანდარტები:
გასხვლა და
მოვლა**

გასხვლის სახეები

- ფორმირებადი: ხელს უწყობს ახალგაზრდა ხის ფორმას მომავალი სტაბილურობისთვის.
- სანიტარული: აშორებს მკვდარ ან დაავადებულ ტოტებს შემდგომი დაზიანების თავიდან ასაცილებლად.
- გამაახალგაზრდავებელი: ასტიმულირებს ახალ ზრდას ძველ ხეებში ტოტების მოჭრით.
- სტაბილიზაცია: შლის ან ამცირებს მაღალი რისკის ტოტებს სტრუქტურული მთლიანობის გასაძლიერებლად (წყარო: EAS 01:2025).

ხეების გასხვლის ილუსტრაცია

ხეების გასხვლის ილუსტრაცია

**ტექნიკური
სტანდარტები:
გასხვლა და
მოვლა**

სწორი ჭრის ტექნიკა

- მოერიდეთ სწრაფ ჭრებს; გააკეთეთ კუთხოვანი ჭრები ფესვის ყელზე სწრაფი განკურნებისთვის.
- მსხვილ ტოტებს (>5 სმ დიამეტრის) ხშირად ესაჭიროებათ სამი ჭრის მეთოდი, რათა თავიდან იქნას აცილებული გახევვა

აკრძალული პრაქტიკა

- ზედა გასხვლა (მთავარი ღეროს ამოღება) ჩვეულებრივ დაუშვებელია – ზიანს აყენებს ხეს და შეიძლება გამოიწვიოს გაფუჭება.

დრო და მეთოდი

- იდეალურია ზრდის სეზონის შემდეგ.
- გამოიყენეთ შესაბამისი ხელსაწყოები, განმინდეთ (საჭიროების შემთხვევაში დებინფექცია) დაავადების გავრცელების შესამცირებლად და მიჰყევით EAS-ის მითითებებს საუკეთესო შედეგებისთვის.

ხის ჭრილობის სწორი დახურვა

აღსრულება და პასუხისმგებლობა

ადმინისტრაციული სამართალდარღვევები:

- უნებართვო ჭრამ ან ამოღებამ შეიძლება გამოიწვიოს ჯარიმები, სამართლებრივი ქმედებები ან პროექტის შეფერხება.

ინსპექტირება და მონიტორინგი

- მუნიციპალური ინსპექტორები ამოწმებენ შესაბამისობას, შეუძლიათ დააწესონ ჯარიმები და უზრუნველყონ საკომპენსაციო გამწვანების შესრულება.
- პერიოდული ვიზიტები, რათა დაადასტუროს ახალი ნარგავების სიჯანსაღე და კარგად მოვლილობა

მადლობა
ყურადღებისთვის!

